

TITULO SUPERIOR EN CONSERVACIÓN E RESTAURACIÓN DE BENS CULTURAIS

Escola Superior de Conservación e Restauración de BBCC de Galicia

Iconografía, iconoloxía e tipoloxía I

Departamento: Historia, valoración e clasificación dos bens culturais

Obrigatoria da especialidade	Curso: 3º arqueoloxía	1º Cuadrimestre	2 ECTS
------------------------------	-----------------------	-----------------	--------

Teórica

Profesor: José Granados Marín
granadosmarin@edu.xunta.gal

Horario: 2 horas semanais

DESCRIPCIÓN DA MATERIA

Introdución ós métodos e sistemas iconográficos e tipolóxicos para a correcta valoración e clasificación dos bens culturais arqueolóxicos. Coñecemento das principais fontes das mitoloxías grega e romana. Estudo dos principais episodios, personaxes e atributos constitutivos da mitoloxía clásica no ámbito dos bens arqueolóxicos. Ciclos, programas e evolución da representación da mitoloxía clásica ó longo da historia.

COMPETENCIAS TRANSVERSAIS

T1	Organizar e planificar o traballo de forma eficiente e motivadora.
T2	Recoller información significativa, analizala, sintetizala e xestionala adecuadamente.
T3	Solucionar problemas e tomar decisións que respondan aos obxectivos do traballo que se realiza.
T4	Utilizar eficientemente as tecnoloxías da información e a comunicación.
T8	Desenvolver razoada e criticamente ideas e argumentos
T9	Integrarse adecuadamente en equipos multidisciplinares e en contextos culturais diversos
T11	Desenvolver na práctica laboral unha ética profesional baseada na apreciación e sensibilidade estética, medioambiental e cara a diversidade.
T14	Dominar a metodoloxía de investigación na xeración de proxectos, ideas e solucións viables.
T17	Contribuír coa súa actividade profesional á sensibilización social da importancia do patrimonio cultural, a súa incidencia nos diferentes ámbitos e a súa capacidade de xerar valores significativos.

COMPETENCIAS XERAIS DA TITULACIÓN

X1	Contextualizar o ben cultural, entendendo o seu significado como testemuña documental para o seu respecto e transmisión.
X11	Acadar a capacidade de colaborar e traballar en equipo con outros profesionais, establecendo os mecanismos axeitados de comprensión e diálogo interdisciplinario.
X19	Coñecer e aplicar os recursos de investigación: metodoloxía científica, fontes documentais e historiográficas, análise, interpretación e síntese de resultados.
X20	Ter a capacidade para obter, presentar e difundir información sobre os bens culturais e a metodoloxía dos procesos de conservación e restauración.

COMPETENCIAS ESPECÍFICAS DA ESPECIALIDADE DE ARQUEOLOXÍA

EA5	Establecer un diálogo interdisciplinario con outros profesionais relacionados co ámbito do patrimonio cultural, especialmente no concernte ao arqueolóxico.
EE10	Utilizar os recursos que as novas tecnoloxías facilitan para o desenvolvemento do exercicio profesional.

COMPETENCIAS ESPECÍFICAS DA MATERIA

- Recoñecer e clasificar os principais elementos iconográficos da mitoloxía clásica presentes nos bens arqueolóxicos, identificando as posibles variacións e modificacións nas distintas épocas.
- Establecer un diálogo interdisciplinar con outros profesionais relacionados co ámbito do patrimonio cultural, especialmente no concernte ao patrimonio arqueolóxico.
- Utilizar os recursos que as novas tecnoloxías facilitan para o desenvolvemento do exercicio profesional.
- Dominar a terminoloxía específica da materia e os seus criterios e metodoloxías de análise iconográfica, iconolóxica e tipolóxica.

UNIDADES DIDÁCTICAS

Unidade	Subtemas	% da materia
1	Iconografía, iconoloxía e tipoloxía. A súa aplicación ó estudio e clasificación de bens culturais arqueolóxicos.	10%
2	Os mitos gregos: concepto, definición e tipos. Fontes para o seu estudo. A interpretación dos mitos ó longo dos séculos. A súa aplicación á arqueoloxía do mundo clásico.	15%
3	Os mitos gregos: mitos cosmogónicos, teogónicos e antropogónicos. Xenealoxías, atributos e principais ciclos iconográficos presentes en bens arqueolóxicos. Variantes tipolóxicas.	35%
4	Os ciclos heroicos e locais: Heracles, Xasón e Orfeo. Mitos tebáns, cretenses, corintios, da Argólide e de Esparta. A Guerra de Troia. A Odisea. Variantes tipolóxicas. Principais representacións en bens culturais arqueolóxicos.	25%
5	Mitoloxía e arqueoloxía na antiga Roma.	15%

PLANIFICACIÓN DOCENTE

Metodoloxías	Horas aula	Horas fóra	Total
Sesión maxistral	26		26
Estudos de caso, debates e outras actividades	6		6
Traballos tutelados	4	6	10
Estudo autónomo		8	8
Total	36	14	50

METODOLOXÍA DOCENTE

Metodoloxía	Descrición
Sesión maxistral	Coñecemento das bases teóricas da materia, sobre as que construír o traballo autónomo, utilizando as sesións maxistras e outras ferramentas aportadas.
Traballos titorizados	Realización de tarefas relacionadas cos contidos da materia nas que se prime a capacidade de investigación e documentación sobre os temas e obras propostas. Preparación por parte do alumno de algún contido da materia indicado polo profesor. As directrices, metodoloxía e a secuencia das tarefas serán indicadas polo profesor ó alumno tanto para a súa correcta elaboración e presentación escrita e oral.
Estudos de caso, debates e outras actividades	Charlas abertas a partir da lectura e comentario crítico de artigos científicos; exercicios de reflexión e propostas de intervención, de forma individual ou cooperativa; outras actividades, como visitas externas e traballos asociados a elas. Prácticas de expertización perante o estudo e análise e identificación de bens arqueolóxicos concretos; charlas abertas a partir da lectura e comentario de artigos científicos, noticias de actualidade ou estudos de caso; outras actividades como visitas externas e traballos asociados a elas.
Presentación / Exposición	Exposición oral por parte do alumnado do traballo titorizado.
Proba escrita (avaliación continua)	Exame dos contidos tratados nas aulas, a realizar en datas próximas ao final do cuadrimestre.
Proba da convocatoria ordinaria	Exame para os alumnos/as que non superasen a avaliación continua (por falta de rendemento académico, por perder o dereito á mesma ou por renunciar á mesma). A realizar na data e hora fixada de forma oficial pola ESCRBBCCG. A totalidade dos contidos da presente guía docente é susceptible de ser materia de exame.
Proba da convocatoria extraordinaria	Exame para os alumnos/as que non superasen a avaliación continua ou o exame final ordinario. A realizar na data e hora fixada de forma oficial pola ESCRBCG. A totalidade dos contidos da presente guía docente é susceptible de ser materia de exame.

SISTEMAS DE AVALIACIÓN

Método	Criterios	% avaliación
Proba escrita	Avaliación dos coñecementos adquiridos ó longo do curso mediante a realización dunha proba escrita. A proba terá unha duración de dúas horas e constará de dúas partes: a) Identificación, comentario e análise de varias obras propostas. 60% da nota total. b) Resposta a unha ou varias preguntas relacionadas cos contidos da materia, comentario e análise de textos, etc. 40% da nota total. O dominio da linguaxe escrita así como da terminoloxía científica da materia son imprescindibles para a superación da proba.	60 %
	Rigor técnico e metodolóxico no ámbito da documentación e a investigación, corrección formal e calidade da presentación. Sentido	20 %

Traballos titorizados	crítico e capacidade para plantexar hipótesis. Realización e entrega en prazo.	
Presentación oral dos traballos titorizados	Competencias expositivas; capacidade de síntese; desenvolvemento dos contidos e habilidades divulgativas. Realización en prazo e adecuación ao tempo asignado para a súa exposición.	10%
Observación sistemática a través do seguimento do traballo na aula.	Interés pola materia, participación e asistencia regular.	10 %
Total		100 %
PROBA ESCRITA CONVOCATORIA ORDINARIA		100%
PROBA ESCRITA CONVOCATORIA EXTRAORDINARIA		100%
OUTROS COMENTARIOS Á AVALIACIÓN E MEDIDAS DE RECUPERACIÓN		
<ul style="list-style-type: none"> • Todos os alumnos teñen dereito a unha proba ordinaria e outra extraordinaria. As datas, horas e lugares de celebración das mesmas faranse públicas coa suficiente antelación e poderán ser consultadas nos taboleiros e na páxina web da ESCRBBCCG. • Avaliarase de forma continuada o progreso do proceso de aprendizaxe. A cualificación final para a avaliación continuada consistirá nos sistemas de avaliación expostos na táboa anterior. A fórmula de cálculo para a cualificación obtida ó longo do curso será a seguinte: [Cualificación final = nota proba escrita final x 0,60 + nota traballos titorizados x 0,20 + nota presentación oral dos traballos x 0,10 + nota da observación sistemática a través do seguimento do traballo na aula x 0,10]. As convocatorias ordinaria e extraordinaria consistirán nunha proba escrita a cualificación da cal suporá o 100% da nota final da convocatoria. 		
ATENCIÓN PERSONALIZADA		
Ofrecerase atención personalizada ó alumnado durante todo el curso. As titorías realizaranse no despacho do profesor no horario asignado a comezo de curso e mediante o correo electrónico do profesor que figura máis arriba.		

BIBLIOGRAFÍA RECOMENDADA
<ul style="list-style-type: none"> • ALMAGRO, M. J.: <i>Mitología clásica</i>, Madrid, 1995. • BURKE, P.: <i>La fabricación de Luis XIV</i>, Madrid, Nerea, 1995. • CARMONA MUELA, J.: <i>Iconografía clásica. Guía básica para estudiantes</i>, Madrid, Istmo, 2000. • CARPENTER, T. H.: <i>Arte y mito en la antigua Grecia</i>, Barcelona, Destino, 2001. • ELVIRA BARBA, M. A.: <i>Arte y mito. Manual de iconografía clásica</i>, Madrid, 2008. • ESTEBAN LORENTE, J.F.: <i>Tratado de iconografía</i>, ISTMO, Madrid, 1998. • GONZÁLEZ DE ZÁRATE, J.M.: <i>Método iconográfico</i>, Vitoria-Gasteiz, 1991. • GRAVES, R.: <i>La guerra de Troya</i>, Barcelona, Munich Editores, 1999. • GRIMAL, P.: <i>Diccionario de mitología griega y romana</i>, Barcelona, 1989.

- MORALEJO, S.: *Formas elocuentes. Reflexiones sobre la teoría de la representación*, Madrid, 2004.
- MOORMANN, E. M. y UITTERHOEVE, W.: *De Acteón a Zeus. Temas sobre la mitología clásica en la literatura, la música, las artes plásticas y el teatro*, Madrid, Akal, 1997.
- OLMOS, R.: *Mitos y ritos en Grecia*, Madrid, 2004.
- PANOFSKY, E.: *Estudios sobre iconología*. Alianza editorial. Madrid, 1985.
- TERVARENT, G.: *Atributos y símbolos en el arte profano. Diccionario de un lenguaje perdido*, Barcelona 2002.

OBSERVACIÓNS

- Usarase a plataforma Moodle para que o alumno poida consultar e dispoñer da presente guía docente, para deixar material didáctico para o alumnado, para formalizar a entrega de traballos e para outros usos relacionados coa materia e tamén como modo de comunicación profesor/alumno. O uso desta plataforma é obrigatorio para o alumnado que curse a avaliación continua, e moi recomendable para o resto.
- É imprescindible que o alumno aplique una metodoloxía axeitada á hora de proceder ó estudo dos contidos da materia e á realización das distintas tarefas (toma de apuntes e anotacións, busca e selección de materiais, cronogramas, presentacións, etc.).
- O plaxio e apropiación de materiais científicos en distintos soportes (edicións dixitais ou en papel) sen o citado previo da súa fonte é un delito e suporá un suspenso.
- A biblioteca da Escola conta con material bibliográfico específico sobre os contidos da materia. O seu uso habitual é recomendable para acadar correctamente os obxectivos da materia.
O uso ou funcionamento de teléfonos móbiles e outros dispositivos (TIC,s) con capacidade de copia ou gravación non está permitido.